

Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun kaldırılması hakkında kanun tasarısı, Tarım, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/502)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 445 6/2472

14 . XI . 1945

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

4553 sayılı Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılması hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9 . XI . 1945 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan
Ş. Saraçoğlu

Gerekçe

Millî savunma ihtiyaçlarının zaruri kıldığı fevkalâde masrafları karşılamak ve memlekette işe darlığına yer vermemek üzere Büyük Millet Meclisince 4553 sayılı Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununu kabul buyrulmuştu.

Halen bu kanunun yürürlükte kalmasını icabettiren sebep ve şartlar tamamen ortadan kalkmamış olmakla beraber zevale meyletmiş bulunduğundan, bu vaziyet bahse mevzu kanunun yürürlükten kaldırılması için müsait bir zemin ve fırsat telâkki olunmuştur. Toprak mahsulleri vergisi daha ziyade müstahsili istihdaf ettiğinden, bu verginin kaldırılması ile Türk çiftçisi yılda 100 - 120 milyon liralık bir vergi külfetinden kurtarılmış olacaktır. Bu sebeple 4553 sayılı Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun 1 . I . 1946 tarihinden itibaren yürürlükten kalkmasını temin maksadıyla ilişik kanun tasarısının birinci maddesi hazırlanmıştır.

Şu kadar ki, 1945 ve daha evvelki yıllara ait mahsüllerden 1 . I . 1946 tarihinden önce toplanmış bulunan hububat, bakliyat vesair mahsullerle, 1945 yılı mahsulü olup 1946 yılında idrak edilecek olan zeytin ve narenciye mahsullerinin istihsal miktarlarının bazı yerlerde idrâk tarihlerine göre tahminlerinin 1 . I . 1946 tarihinden sonraki tarihe sirayet etme i mümkün ve bu sebeple müstahsulların mükellefiyetleri tesis ve vergileri tarh ve tahakkuk ettirilememiş olabileceği gibi, bir kısım müstahsullar namlarına tahakkuk ettirilmiş olan vergilerden yine aynı tarihe kadar ödenmemiş olanların tahsiline devam edileceğine de şüphe yoktur. Ayrıca, 4553 sayılı kanunun hususi hükümlerine tevfikan satış esnasında vergilerinin tahsili icabeden Afyonsakızı, pancar ve tütün ile; memleket dışına ihraçları sırasında vergileri ihraçatçılardan alınacak olan kuru üzüm, kuru incir, fındık ve Anteb fıstığından ve vergisi çırçır fabrikalarında çırçırılan miktardan alınan pamuktan 1 . I . 1946 tarihinden sonra Toprak Mahsulleri Ofisi ve Türkiye Şeker Şirketine satılan veya ihraç edilen veya çırçırılan 1945 ve daha evvelki istihsal yıllarına ait miktarlar da bulunabileceğinden bu kabîl mahsullerin toprak mahsulleri vergilerinin yine usulü dairesinde tarh ve tahsilini temin edebilmek için ve bunlara ait bütün işlemlerin ilgası teklif edilen kanun hükümleri dairesinde ifasma devam edebilmeyi teminen kanun tasarısına bir geçici madde konulmuştur.

4553 sayılı kanunun 43 ncü maddesiyle, tahminler yapıldıktan sonra mahsul istihsal olununcaya kadar geçen müddet zarfında müstahsilin elinde olmıyan sebepler dolayısıyla mahsulleri ziyaa uğradığı takdirde bunların vergilerinin zarar derecesine göre terkinine müsaade edilmiş ise de, bu kanunda mahsulün tahmininden evvel vuku bulan kuraklık sebebiyle mahsullerin yanması halinde, müstahsilin vergiden kurtulmasını temin edecek başka bir hüküm yoktur. 1945 tarım yılında bazı il ve ilcelerde şiddetli kuraklık olduğu, ekilen mahsullerin yandığı, müstahsilin tohumluğunu bile alamıyacak duruma düştüğü malumdur. Bunlardan toprak mahsulleri vergisi alınması müstahsıl için gayrikabili iktiham bir ağırlık yaratacağına şüphe bırakmadığından, Bakanlar Kurulu kararıyle tesbit edilecek kuraklık mntakalarındaki mükelleflerin toprak mahsulleri vergilerinin terkin edilebilmesi için kanun tasarisına geçici ikinci madde yazılmıştır.

Tarım Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Tarım Komisyonu

Esas No. 1/502

Karar No. 3

3 . XII . 1945

Yüksek Başkanlığa

Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunun 9 . XI . 1945 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarisı Bakanlığın yetkili uzmanları hazır buldukları halde Komisyonumuzda görüşüldü.

Millî Savunma ihtiyaçlarını karşılamak üzere geçici mahiyette kabul edilen Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılması hakkındaki tasarıyı Komisyonumuz teşekkürlerle karşılamakta ve bunu istihsal arttırmak yolunda kuvvetli bir hareket saymaktadır. Bu sene bir kısım bölgelerimizde başgösteren elverişsiz istihsal şartları dolayısıyla çiftçilerimizin uğradıkları zarar derecesine göre toprak mahsulleri vergisinin alınmaması esasının kabulü de onları zor durumdan kurtaracak en kestirme yoldur. Ancak bire bir mahsul alanlardan verginin tamamı alınmadığı halde aynı derecede yük altında bulunan bire iki mahsul alanlardan yarısının aranmasını Komisyonumuz yerinde bulmamış esasen bire üç mahsul bile çiftçiyi zarardan kurtaramadığı halde bütçe düşüncesiyle bunun genişletilmesi cihetine gi-

dilmiyerek hiç olmazsa bire iki mahsul alanlardan da bire bir alanlar gibi toprak mahsulleri vergisi alınmaması muvafık görülerek madde ona göre değiştirildiği gibi aynı geçici (2) nci maddede (kuraklık mntakalarında) kelimeleri yerine istihsale elverişsiz şartların yalnız kuraklık olmadığına göre (Tabii âfet gören yerlerde) kelimeleri konmak suretiyle değişiklikler yapılarak tasarı kabul edilmiştir.

Havalelerine göre Maliye Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Tarım Ko. Baş.	Sözcü	Kâtip
İzmir	Manisa	Çanakkale
R. Köken	Y. Özey	S. Batu
Aydın	Bursa	Denizli
N. Göktepe	A. Duru	A. Ege
Kırklareli	Kırşehir	Konya
Z. Akın	İ. Turan	S. Çumralı
Bulunamadı		
Mardin	Siird	Sivas
L. Ülkmen	A. R. Esen	A. Esenbel
Yozgad		Hakkâri
M. Alhoğlu		A. R. Göksidan

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/502

Karar No. 10

11 . XII . 1945

Yüksek Başkanlığa

Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunun 9 . XI . 1945 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısı Komisyonumuza tevdi buyurulmakla, Tarım Komisyonu raporiyle birlikte ve Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

Millî Savunma ihtiyaçlarını karşılamak üzere geçici mahiyette kabul edilen Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun yürürlükten kalkmasını icabettiren sebep ve şartlar tamamen bertaraf olmuş bulunmamasına rağmen, mezkûr kanunun yürürlükten kaldırılması müstahsılı ağır bir vergi yükünden kurtaracağı ve istihsalı artıracığı cihetle Komisyonumuzca da memnurlukla karşılanmış ve tasarı esas itibariyle Tarım Komisyonunun değiştirdiği şekilde uygulanmıştır.

Ancak, bu komisyonun tesbit ettiği geçici ikinci maddede, (Tabii afet gören yerler) yazılıdır. Gerçi, (Tabii afet) ibaresinin kuraklığı da kapsadığı verilen izahattan anlaşılacak-

ta ise de, maddeye vuzuh vermek için ibarenin (Kuraklık ve tabii afet gören) şeklinde değiştirilmesi; yine aynı maddenin ikinci bölümünün sonuna Tarım Komisyonunca bir tape yanlışlığı olarak yazılması unutulmuş (Silinir) kelimesinin eklenmesi suretiyle değiştirilerek hazırlanan kanun tasarısı bağlı olarak sunulmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Baş

Sözcü

İstanbul

İzmir

A. Bayındır

Ş. Adalan

Kâtip

Ankara

Afyon

Afyon

M. Aksoley

İ. H. Baltacıoğlu

S. Yurdakul

Antalya

Bursa

Kastamonu

Dr. G. Kahraman

Dr. R. Güran

H. Çelcn

Malatya

Siiird

Tokad

M. N. Zabcı

S. Tuncay

C. Kovalı

Zonguldak

Y. Z. Özençil

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/502

Karar No. 30

14 . I . 1946

Yüksek Başkanlığa

Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılması maksadiyle Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 6/2472 sayılı ve 14 . XI . 1945 tarihli yazısı ile Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Maliye Bakanı hazır olduğu halde incelendi ve görüşüldü.

Olağanüstü durumun Devlete yüklediği ağır mali külfetleri karşılamak ve işe sıkıntılarını gidermek maksatlariyle 1943 bütçe yılında yürürlüğe konulan 4426 sayılı kanunla kabul edilmiş ve sonradan bu kanun kaldırılarak 4553 sayılı

kanunla başka bir tahakkuk usulüne bağlanmış olan Toprak Mahsulleri Vergisi, istihsal masraflarını hesaba katmadan, gayrisâfi hasılatından alınması bakımından çiftçiyi ağır bir yük altında bırakmakta ve tahsili de oldukça yüksek bir masrafa ihtiyaç göstermekte olması dolayısıyla hem adaletsiz, hem masraflı bir vergi mahiyetini göstermekte idi.

İhdas edildiği, zamanın hususiyetine göre, normal ve devamlı bir vergi almaktan ziyade, olağanüstü durumun istilzam ettiği bir özveri sa-

yalabilecek olan bu mükellefiyetin, henüz olağanüstü durum sonuna ermemiş olmakla beraber, 1942 ve 1943 yıllarının karanlık günlerinden de hayli uzaklaşmış bulunduğunuz bu devrede ele geçen ilk fırsattan faydalanarak kaldırılması yolunda Hükümetçe atılmış olan cesaretli ve azimli adımları, Komisyonumuz büyük bir vatandaş kütlesinin refahını sağlayacak, memleket ölçüsünde faydalı bir tedbir sayarak, memnunlukla karşılamıştır.

Tarım ve Maliye Komisyonlarımızın tasarı üzerinde yapılmış olan değişiklikler Komisyonumuzca da uygun görülmüş ise de geçici maddelerin yazılış şeklinin maksadı tamamiyle ve açık olarak belirtmediği ve tatbikatta karşılıklara meydan verebileceği görüldüğünden bu maddeler yeniden yazılmıştır.

İkinci geçici madde üzerinde uzun tartışmalarda bulunan Komisyonumuz, kuraklık yüzünden bire bir ve bire iki nispetinde mahsul almış olanların vergilerinin silinmesi ve geri verilmesi için ele alınacak ölçülerin, Hükümet teklifinde en tarafsız ve adaletli bir tarzda düşünülmüş bulunduğu ve şahsi takdirlere yer bırakmayan sabit ve müstekar ölçüler kullanılmasının bu hususta vukuu melhuz yolsuzlukları önleyebilecek en kesin bir çare olduğu sonucuna varmıştır. Ancak ekim cetveli alınmamış veya alınan cetvelde atılan tohum miktarı yazılı bulunmamış olan hallerde atılan tohum mik-

tarının doğrudan doğruya idarî soruşturma ile tesbiti uygun görülmiyerek bunun daha esaslı bir usule bağlanması lüzumlu bulunmuş ve bu hususta mükelleflerin beyana davet edilmesi ve bu beyanların ihtiyar heyetine tasdik ettirildikten sonra idarece yapılacak mahallî soruşturma sonuçlarıyla beraber idare heyetlerine arz edilerek o heyetlerce son ve kesin olarak belli edilecek tohum miktarlarının tetkik işlemine esas tutulması kararlaştırılmıştır.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Bu rapor Söz.	Kâtip
Kastamonu	İstanbul	İstanbul
T. Coşkan	İ. H. Ülkmen	F. Öymen
Aydm	Bolu	Burdur
Gl. R. Alpman	Dr. Z. Ülgen	Ş. Engineri
Çanakkale	Diyarbakır	Diyarbakır
S. T. Arsal	R. Bekit	Ş. Uluğ
Eskişehir	Giresun	Giresun
Y. Abadan	M. Akkaya	A. Sayar
İsparta	İstanbul	İzmir
M. Karaağaç	H. Kortel	M. Birsal
Kayseri	Kütahya	Mardin
F. Baysal	H. Pekcan	R. Erten
Samsun	Yozgad	Yozgad
M. A. Yörüker	R. A. Sevengül	A. Sungur
Zonguldak		Zonguldak
E. Erişirgil		H. A. Kuyucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

4553 sayılı Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 27. IV. 1944 tarihli ve 4553 sayılı Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu 1. I. 1946 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — 1945 - 1946 ve daha evvelki mahsul yıllarına ait toprak mahsulleri hakkındaki 4553 sayılı kanun hükümleri cereyan eder.

TARIM KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

4553 sayılı Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun yürürlükten çıkarılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Hükümetin geçici birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

4553 sayılı Toprak Mahsulleri vergisi Kanununun yürürlükten çıkarılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Hükümetin geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Toprak Mahsulleri Vergisi Kanununun kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — 1945 ve daha evvelki mahsul yıllarına ilişkin toprak mahsulleri hakkında 4553 sayılı kanun hükümleri uygulanır. 1945 yılı mahsulünden 1. I. 1946 tarihinden sonra idrak edilecek mahsuller de bu hükme bağlıdır.

Hü.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bakanlar Kurulu kararıyla tesbit edilecek kuraklık muntakalarında her mükellefin 1945 yılına ait ekim cetvelinde ekim sahasına attığını beyan ettiği tohum miktarı mezkûr sene için tekemmül eden vergisi delâletiyle bulunacak istihsali tutarı ile mukayese olunarak,

1. 100 de 100 ze kadar mahsul aldıkları anlaşılanların vergilerinin tamamı;

2. 100 de 200 ze kadar mahsul aldıkları anlaşılanların vergilerinin yarısı, silinir. Bu hadlerden fazla teslimat yapanlara fazla teslim ettikleri miktarlar dileklerine göre hububat veya para olarak teslim yerlerinden geri verilir.

Her hangi bir sebeple ekim cetveli alınmamış veya alman cetvellerde ekim sahalarna atılan tohum miktarları gösterilmemiş olduğu takdirde bu tohum miktarları idari tahkikatla tesbit olunur.

MADDE 2. — Bu kanun yayın tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Millî Savunma Bakanı

A. R. Artunkal

Dışleri Bakanı

H. Saka

Millî Eğitim Bakanı V.

H. Uran

Ekonomi Bakanı

Fuad Sirmen

Gümrük ve Tekel Bakanı

Suad H. Ürgüblü

Ulaştırma Bakanı

A. F. Cebesoy

Adalet Bakanı

R. Türel

İçişleri Bakanı

Hülmi Uran

Maliye Bakanı

N. E. Sumer

Bayındırlık Bakanı

Sırrı Day

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Dr. S. Konuk

Tarım Bakanı

Ş. R. Hatipoğlu

Ticaret Bakanı

R. Karadeniz

Çalışma Bakanı

Dr. S. Irmak

Ta. K.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bakanlar kurulu kararıyla tesbit edilecek tabii afet gören yerlerde her mükellefin 1945 yılına ait ekim cetvelinde ekim sahasına attığını beyan ettiği tohum miktarı mezkûr sene için tekemmül eden vergisi delâletiyle bulunacak istihsali tutarı ile mukayese olunarak:

Bire ikiye kadar (iki dâhil) mahsul aldıkları anlaşılanların vergilerinin tamamı,

Bu hadlerden fazla teslimat yapanlara fazla teslim ettikleri miktarlar dileklerine göre hububat veya para olarak teslim yerlerinden geri verilir.

Herhangi bir sebeple ekim cetveli alınmamış veya alman cetvellerde ekim sahalarna atılan tohum miktarları gösterilmemiş olduğu takdirde bu tohum miktarları idari tahkikatla tesbit olunur.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bakanlar kurulu kararıyla tesbit edilecek kuraklık ve tabii afet gören yerlerde her mükellefin 1945 yılına ait ekim cetvelinde ekim sahasına attığını beyan ettiği tohum miktarı mezkûr sene için tekemmül eden vergisi delâletiyle bulunacak istihsali tutarı ile mukaseye olunarak :

Bire ikiye kadar (2 dâhil) mahsul aldıkları anlaşılmanın vergilerinin tamamı silinir.

Bu hadlerden fazla teslimat yapanlara fazla teslim ettikleri miktarlar dileklerine göre hububat veya para olarak teslim yerlerinden geri verilir.

Herhangi bir sebeple ekim cetveli alınmamış veya alınan cetvelde ekim sahasına atılan tohum miktarları gösterilmemiş olduğu takdirde bu tohum miktarları idari tahkikatla tesbit olunur

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bakanlar Kurulu kararıyla belirtilecek kuraklık ve başka tabii afet gören yerlerde her ödevlinin 1945 yılına ilişkin ekim cetvelinde ekim alanına attığını beyan ettiği tohum miktarı mezkûr yıl için kesinleşmiş vergisi delâletiyle bulunacak istihsali tutarıyla kıyaslanarak bire ikiye kadar hububat ve bakliyat mahsulü aldıkları anlaşılmanın vergileri silinir. Bunlardan kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar alınmış olan vergiler, isteklerine göre ayın veya para olarak teslim yerlerinde geri verilir.

Herhangi bir sebeple ekim cetveli alınmamış veya alınan cetvelde atılan tohum miktarları gösterilmemiş olduğu takdirde bu miktarlar ödevlilerin muhtar ve ihtiyar kurulunca onanmış beyanları üzerine idare kurullarınca kesin olarak belli edilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.